

DOI:

УДК 343.97 (045)

І. І. Піскун,

кандидат юридичних наук, доцент

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-2401-7988>**О. В. Устич,**

слухач

ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0006-2268-6834>

ПРАВОВА ХАРАКТЕРИСТИКА ОБ'ЄКТА ТА ОБ'ЄКТИВНОЇ СТОРОНИ ЗЛОЧИНУ – МАРОДЕРСТВО

Національний університет оборони України
Повітрофлотський проспект, 28, 03186, Київ, Україна
E-mail: ipiskun2016@gmail.com

Мета: дослідити поняття та здійснити правову характеристику об'єкта та об'єктивної сторони злочину – «мародерство», а також здійснити системний аналіз особливостей юридичного складу кримінального злочину – «мародерство». **Методи дослідження:** становлять основні методи та засоби пізнання, такі, як: документального аналізу і синтезу, порівняння, об'єктивної істини, пізнавально-аналітичний, міжгалузевий метод юридичних досліджень, узагальнення. **Результати:** комплексно проаналізовано поняття та особливостей юридичного складу об'єкта та об'єктивної сторони кримінального злочину – «мародерства». **Обговорення:** об'єкт та об'єктивна сторона складу кримінального злочину – «мародерство» є обов'язковими частинами юридичного складу кримінального злочину, без яких кримінальний злочин не є дійсним, визначено об'єкти кримінального злочину «мародерства», об'єктивну сторону мародерства слід розглядати, як зовнішнє становище особи до скоєного злочину.

Автор робить висновок що, мародерство є серйозним порушенням закону, яке створює загрозу для громадської безпеки та порушує права та інтереси мирних громадян у кризових ситуаціях та воєнних конфліктах. Воно відображає явище беззаконня та безладу, яке може призвести до серйозних наслідків для суспільства та його членів.

Застосування відповідних кримінальних санкцій та заходів протидії мародерству є важливими для забезпечення правопорядку та захисту громадянських прав у кризових умовах. Також важливо підтримувати гуманітарні норми та міжнародне право в цих ситуаціях.

Загалом, боротьба з мародерством потребує комплексного підходу та спільних зусиль від правоохоронних органів, військових та громадських установ для забезпечення безпеки та порядку у кризових обставинах.

Ключові слова: власність; воєнний стан; діяння; злочин; кримінальна відповідальність; порушення громадського порядку.

Постановка проблеми та її актуальність. У сучасному суспільстві злочин мародерства викликає серйозні обурення та має значний вплив на безпеку та стабільність. Проте, до цього часу існує необхідність у більш детальному вивченні юридичної характеристики об'єкта та

об'єктивної сторони цього злочину. Відсутність чіткого розуміння об'єкту мародерства та його об'єктивної сторони ускладнює правове регулювання та розслідування відповідних правопорушень. Така ситуація вимагає проведення дослідження з метою встановлення чітких кри-

теріїв та нормативно-правових принципів, які б допомогли ефективніше боротися з цим видом злочинності та запобігти його подальшому поширенню.

Аналіз досліджень і публікацій з проблеми. Науково-теоретичним підґрунтям статті став науковий доробок таких авторів, як: Г. Анісімова, П. Богущького, В. Бондарєва, С. Денисова, Б. Дзюби, С. Дячука, О. Зайцева, В. Касинюка, М. Карпенка, В. Клименка, М. Мельника, О. Ткачука, В. Шершенькової та ін.

Мета статті спрямована на дослідження та аналіз юридичної характеристики об'єкта та об'єктивної сторони злочину мародерства. Ця стаття спрямована на встановлення та уточнення понять, пов'язаних із мародерством, зокрема об'єкта злочину та об'єктивної сторони, а також на визначення їхнього значення для правового регулювання цього виду кримінальної діяльності. Мета полягає у розкритті ключових аспектів злочину мародерства з точки зору юридичної науки та практики, щоб сприяти більш ефективному його протидії та запобіганню.

Виклад основного матеріалу дослідження. Об'єкт злочину у загальному в майнових злочинах – це та основна цінність чи майно, яке є об'єктом правопорушення. Це може включати гроші, цінності, речові ресурси, майнові права, нерухомість та інше майно, що має матеріальну цінність. Об'єкт злочину у майнових злочинах стає об'єктивною метою дії злочинця, який намагається незаконно заволодіти чи завдати шкоду цьому майну з метою особистої вигоди або збагачення. У майнових злочинах захист об'єкта злочину є важливим аспектом правового регулювання, оскільки це сприяє забезпеченню правової безпеки та відновленню порушених прав майнових суб'єктів.

Мародерство є формою майнового злочину, який полягає в незаконному захопленні, розграбуванні або руйнуванні майна під час воєнного конфлікту, масових біженських потоків, природних катастроф або в інших кризових ситуаціях. Злочинці, які скоюють мародерство, використовують хаос та відсутність контролю,

щоб незаконно заволодіти майном інших осіб, або нанести шкоду майновим об'єктам.

Такий вид злочину створює серйозні загрози для громадської безпеки та порушує права та інтереси мирних громадян. Мародерство може призвести до руйнування інфраструктури, втрати житла та майна, а також порушити нормальний порядок життя суспільства в цілому.

Законодавство різних країн передбачає кримінальну відповідальність за мародерство та встановлює відповідні санкції для осіб, які скоюють цей вид злочину. Це спрямовано на запобігання та протидію мародерству, забезпечуючи безпеку та порядок у суспільстві під час кризових ситуацій.

У Кримінальному кодексі України (далі – КК України) цей злочин передбачений 432 статтею [2].

Стаття 432 КК України встановлює кримінальну відповідальність за мародерство, яке визначається як викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених [2].

Характеризуючи об'єкт цього злочину, варто зауважити, що на полі бою, в обстановці хаосу та нестабільності, кожен предмет може стати об'єктом прагнення для військових чи цивільних осіб, що перебувають в цьому районі. Ці речі можуть мати велике значення для виживання або просто мати матеріальну цінність. Серед таких речей можуть бути особисті предмети військовослужбовців, які були вбиті чи поранені у бою, такі як їхнє військове спорядження, зброя, медичні препарати, або особисті цінності, які вони носили з собою.

Також, об'єктами можуть бути майнові цінності, які знаходяться в зоні бойових дій, такі як гроші, коштовності, продукти, медикаменти, або інші речі, які можуть бути корисними для виживання або торгівлі на чорному ринку. Крім того, інфраструктура, яка залишилася без нагляду через евакуацію або руйнування, також може стати об'єктом мародерства, включаючи будівлі, техніку та інше майно.

У цьому контексті, об'єктами злочину можуть бути будь-які предмети, які можуть бути незаконно викрадені або заволодіти при вбитих чи поранених особах на полі бою. Це стає предметом уваги для військових та правоохоронних

органів, які вживають заходів для запобігання та протидії мародерству в таких умовах [3, с. 255].

Об'єктивна сторона злочину мародерства включає в себе дії та наміри злочинців, а також можливі наслідки для постраждалих та суспільства в цілому. У злочині мародерства, основними діями є викрадення на полі бою речей, що знаходяться при вбитих чи поранених особах, або незаконне заволодіння чи руйнування майна в умовах кризи чи воєнного конфлікту.

Злочинці, які скоюють мародерство, вчиняють ці дії з наміром особистої вигоди або збагачення за рахунок інших. Вони можуть використовувати хаос та безлад, що панує на полі бою або в кризових умовах, для своїх корисливих цілей. Ці дії не лише порушують права та інтереси інших осіб, але й створюють серйозні загрози для громадської безпеки та порушують гуманітарні норми [4].

Наслідки злочину мародерства можуть бути дуже серйозними. Вони можуть включати втрату майна та цінностей, пошкодження інфраструктури, погіршення гуманітарної ситуації, а також загрозу для життя та здоров'я осіб, які знаходяться у вразливому становищі [5].

Отже, об'єктивна сторона злочину мародерства відображає дії та наслідки цього правопорушення, що має серйозний вплив на суспільство та його членів у кризових ситуаціях, зокрема правового режиму воєнного стану, спричиненого російською збройною агресією.

Висновки. Мародерство є серйозним порушенням закону, яке створює загрозу для громадської безпеки та порушує права та інтереси мирних громадян у кризових ситуаціях та воєнних конфліктах. Воно відображає явище беззаконня та безладу, яке може призвести до серйозних наслідків для суспільства та його членів.

Застосування відповідних кримінальних санкцій та заходів протидії мародерству є важливими для забезпечення правопорядку та захисту громадянських прав у кризових умовах. Також важливо підтримувати гуманітарні норми та міжнародне право в цих ситуаціях.

Загалом, боротьба з мародерством потребує комплексного підходу та спільних зусиль від

правоохоронних органів, військових та громадських установ для забезпечення безпеки та порядку у кризових обставинах.

Подальші дослідження. Дослідження на тему мародерства мають потенціал для подальшого розвитку та поглиблення розуміння цього явища. Деякі можливі напрями подальших досліджень можуть включати:

-психологічний аналіз (вивчення мотивацій та психологічних факторів, що стоять за вчиненням мародерства, допоможе краще зрозуміти, чому окремі особи вчиняють такі дії під час кризових ситуацій).

-соціологічні дослідження (аналіз впливу соціальних, економічних та політичних чинників на поширення мародерства допоможе визначити стратегії запобігання цьому явищу та розробити ефективні заходи боротьби з ним).

-правовий аналіз (дослідження ефективності та відповідності законодавства щодо мародерства міжнародним стандартам прав людини та міжнародному гуманітарному праву).

-розробка заходів протидії (розвиток та впровадження програм та стратегій для запобігання мародерству та забезпечення безпеки майна та життя осіб у кризових ситуаціях).

-гуманітарні дослідження (вивчення гуманітарних наслідків мародерства для постраждалих осіб та суспільства в цілому, а також розробка програм допомоги та відновлення).

Література

1. Конституція України від 28 черв. 1996 року (станом на 01 січ. 2023 року). URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (дата звернення: 20.02.2024).

2. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 року (редакція станом на 23.04.2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (дата звернення: 20.02.2024).

3. Ковальова С.С. Мародерство та проблеми охорони прав власності в зоні проведення АТО (кримінально-правовий аспект). *Науковий вісник НубіП*. 2018. № 2018. С. 252–258.

4. Ковальовський В.С. Науково-практичний коментар Кримінального Кодексу України. 2019. 2 Том.

5. Всеукраїнське професійне юридичне видання: Хто вам дозволив добре жити? Відповідальність за мародерство та інші злочини під час війни. *Юридична газета Online*: вебсайт. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/hto-vamdozvoliv-dobre-zhiti-vidpovidalnist-za-maroderstvo-ta-inshi-zlochiny-pid-chas-viyni>. html (дата звернення: 20.02.2024).

6. Manual for courts-martial United States (2000 edition). The 2000 Edition of the MCM is a complete revision incorporating all Executive Orders (1984 MCM, Changes 1-7, and 1995, 1998, and 1999 Amendments). Copies of each Executive Order can be found in Appendix 25, page IV-1 - IV-126.

7. Wehrstrafgesetz, 1957. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wstrg/BJNR002980957.html>.

8. Uniform Code of Military Justice, 1951. URL: <https://www.law.comell.edu/uscode/text/10/subtitle-A/part-II/chapter-47>.

References

1. The Constitution of Ukraine from June 28, 1996 until January 1, 2023. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80> (date of application: 20.02.2024).

2. Criminal Code of Ukraine dated 04/05/2001 (edited as of 04/23/2022). URL: <https://zakon.rada.gov.ua> (date of application: 20.02.2024).

3. Kovaleva S.S. Looting and problems of property rights protection in the zone of anti-terrorist operation (criminal and legal aspect). *NuBiP scientific bulletin*. 2018. No. 2018. P. 252–258.

4. Kovalevsky V.S. Scientific and practical commentary on the Criminal Code of Ukraine. 2019. 2 Vol.

5. All-Ukrainian professional legal publication: Who allowed you to live well? Responsibility for looting and other crimes during the war. *Legal Gazette Online: Website*. URL: <https://yur-gazeta.com/publications/practice/kriminalne-pravo-ta-proces/hto-vamdozvoliv-dobre-zhiti-vidpovidalnist-za-maroderstvo-ta-inshi-zlochiny-pid-chas-viyni>. html (access date: 20.02.2024).

6. Manual for courts-martial United States (2000 edition). The 2000 Edition of the MCM is a complete revision incorporating all Executive Orders (1984 MCM, Changes 1-7, and 1995, 1998, and 1999 Amendments). Copies of each Executive Order can be found in Appendix 25, page IV-1 - IV-126.

7. Wehrstrafgesetz, 1957. URL: <https://www.gesetze-im-internet.de/wstrg/BJNR002980957.html>.

8. Uniform Code of Military Justice, 1951. URL: <https://www.law.comell.edu/uscode/text/10/subtitle-A/part-II/chapter-47>.

Ivan Piskun, Oleksandr Ustych

LEGAL CHARACTERISTICS OF THE OBJECT AND OBJECTIVE SIDE OF THE CRIME – LOGGING

National University of Defense of Ukraine
Pivotroflotsky Avenue, 28, 03186, Kyiv, Ukraine
E-mail: ipiskun2016@gmail/com

Purpose: to investigate the concept and carry out a legal characterization of the object and the objective side of the crime - "looting", as well as to carry out a systematic analysis of the features of the legal structure of the criminal offense - "looting". **Research methods:** constitute the main methods and means of knowledge, such as: documentary analysis and synthesis, comparison, objective truth, cognitive-analytical, interdisciplinary method of legal research, generalization. **Results:** the concepts and features of the legal composition of the object and the objective side of the criminal offense - "looting" were comprehensively analyzed. **Discussion:** the object and the objective side of the criminal offense - "looting" are mandatory parts of the legal structure of the criminal offense, without which the criminal offense is not valid, the objects of the criminal offense of "looting" and the objective side of looting are defined should be considered as the external situation of the person before the committed crime.

The author concludes that looting is a serious violation of the law that poses a threat to public safety and violates the rights and interests of civilians in crisis situations and military conflicts. It reflects a phenomenon of lawlessness and disorder that can lead to serious consequences for society and its members.

Appropriate criminal sanctions and anti-looting measures are important to ensure law and order and protect civil rights in a crisis. It is also important to uphold humanitarian norms and international law in these situations.

In conclusion, the most effective way to combat looting is through a comprehensive approach involving joint efforts by law enforcement, military and civilian institutions. This will ensure security and order in crisis situations.

Key words: property; martial law; action; crime; criminal responsibility; violation of public order.

Стаття надійшла до редакції 05.05.2024